

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Анотація. Досліджено визначення поняття судово-економічної експертизи на думку різних вчених. Запропоновано авторське бачення поняття судово-економічної експертизи, відмінність якого від інших полягає у врахуванні всіх його сутнісних складових.

Аннотация. Исследованы определения судебно-экономической экспертизы по мнению разных ученых. Предложено авторское видение понятия судебно-экономической экспертизы, отличие которого от других заключается в учете всех его существенных составляющих.

Annotation. The author's vision of the concept of judicial and economic expertise is offered, which is different from others by its taking into account all its essential components. Other researchers' definitions of the legal and economic expertise have been studied.

Ключові слова: судово-економічна експертиза, процес, процесуальна форма.

Сучасні умови господарювання, які характеризуються мінливістю економічного середовища зумовлюють рух і зміни у всіх без винятку ділянках економічного життя. Такі зміни повною мірою торкнулись і діючої в Україні системи економічного контролю, проявленням чого стало виникнення нових його форм. Серед зазначених форм з'явилась судово-економічна експертиза, яка на сьогодні зайняла важливе місце в системі контролю, а її результати безперечно є цінними та вагомими. Саме тому увага до судово-економічної експертизи з усіх аспектів її здійснення не зменшується. При цьому багато в чому це стосується саме організаційних аспектів. Зазначене ґрунтується на тому, що саме від правильної та раціональної організації судово-економічних заходів залежить якість їх проведення. Деякі напрями судово-економічної експертизи потребують більш детальної уваги. До таких напрямів відноситься експертиза операцій з оплати праці. З огляду на окреслене, судово-економічна експертиза операцій з оплати праці на підприємстві в сучасних умовах є достатньо важливим та актуальним питанням.

Аналіз сучасних досліджень, присвячених проблематиці теоретичних основ судово-економічної експертизи, показав, що багато науковців займаються вирішенням різнопланових неузгодженостей в даному аспекті. Окремі питання теорії, організації та методики судово-економічної експертизи знайшли відображення у працях таких вітчизняних вчених, як: Білуха М. Т., Базась М. Ф., Бандурка О. М., Камлик М. І., Понікаров В. Д.; зарубіжних вчених, а саме: Алибеков Ш. І., Арзуманян Т. М., Кеворков Ж. А., Ромашов А. М., Пошюнас П. Ю., Чаадаев С. Г., Шадрін В. В. та ін.

Метою дослідження є визначення сутності судово-економічної експертизи.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що на сьогодні не існує законодавчого визначення поняття "судово-економічна експертиза". Це призводить до помилкових тверджень щодо його розуміння та відсутності нормативно-правового акту, який безпосередньо регулював би проведення судово-економічної експертизи, що дало б змогу на законодавчому рівні закріпити порядок та умови залучення експерта-економіста до судового процесу.

У чинному законодавстві України надано тільки визначення поняття "судова експертиза" [1]. Згідно зі ст. 1 Закону України "Про судову експертизу", судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів дізнання, попереднього слідства чи суду.

Досліджуючи сутність судово-економічної експертизи необхідно звернутися до поглядів вчених-економістів на визначення поняття "судово-економічна експертиза". Узагальнюючи існуючі погляди на визначення поняття "судово-економічна експертиза", наведених на рисунку, можна зробити висновок, що кожен автор по-різному визначає його сутнісну складову.

Рис. Узагальнення підходів до визначення сутності поняття
"судово-економічна експертиза" [2 – 6]

Проаналізувавши визначення зазначених авторів, можна зробити висновок, що вони розглядають судово-

Тому автором пропонується під судово-економічною експертизою розуміти процес використання експертом спеціальних знань із бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю первинних облікових документів, бухгалтерських та податкових реєстрів та фінансової звітності у різних сферах економіки у ході дослідження правопорушень суб'єктів господарської діяльності, що стали об'єктом розгляду правоохоронних органів та органів дізнання в межах чинного законодавства з метою подання експертного висновку щодо кола поставлених питань.

Новизна такого визначення полягає у тому, що воно більш повно та ґрунтовно розкриває сутність судово-економічної експертизи.

Таким чином, у результаті дослідження, визначено сутність судово-економічної експертизи в сучасних умовах господарювання. Встановлено, що судово-економічна експертиза є основною ланкою у процесі розслідування злочинів, пов'язаних із порушеннями у сфері господарської діяльності і саме вона вирішує основні питання, які виникають у справах даної сфери. У подальшому планується розробити схему організації судово-економічної експертизи в Україні.

Наук. керівн. Кожушко О. В.

Література: 1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. // Голос України. – 1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 2. Бутинець Ф. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза / за ред. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2004. – 460 с. 3. Мумінова-Савіна Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза : навч.-метод. посіб. / Г. Г. Мумінова-Савіна. – К., 2006. – 268 с. 4. Панченко І. А. Організація судово-бухгалтерської експертизи: теоретико-практичні аспекти : дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук 08.00.09 / І. А. Панченко. – Житомир, 2007. – 182 с. 5. Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза : навч. посіб. / В. Д. Понікаров, С. М. Попова, Л. М. Попова. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 382 с.